

УДК 330.342

**ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

**THREATS TO ECONOMIC SECURITY OF THE STATE IN THE
CONDITIONS OF THE FORMATION OF THE DIGITAL ECONOMY**

*канд. екон. наук А.В.Толстова¹, канд. екон. наук М.О.Устенко¹,
канд. тех. наук Л.О. Пархоменко¹, канд. війск. наук О.В. Лавніченко²,
С.О. Годлевський²,*

¹Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

²Національна академія Національної гвардії України (м. Харків)

*PhD (Econ.) A.V.Tolstov¹, PhD (Econ.) M.O. Ustenko¹,
PhD (Tehn.) L. Parkhomenko¹, PhD (Military) O.V. Lavnichenko²,
S.O. Hodlevskyi²*

¹Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

²National Academy of National Guard of Ukraine (Kharkiv)

В сучасних умовах розвитку України проблема забезпечення економічної безпеки країни набуває все більшого значення. Сучасні напрями діяльності є джерелом викликів та загроз, які потребують розроблення нових принципів їх мінімізації. Досвід свідчить, що економічна безпека країни є найважливішою умовою сталого розвитку окремих держав та суспільства в цілому. Саме економічний стан країни визначає політичну силу країни у світовому співтоваристві. Крім того, від ефективності використання економічного потенціалу країни залежить здатність держави протистояти торгівельній, фінансовій та іншим експансіям країн. Економічна безпека країни характеризує здатність інституційної системи захищати інтереси ключових суб'єктів економіки на основі національних та міжнародних правових норм при дотриманні національних та господарських традицій та цінностей.

Сьогодні глобальним викликом для кожної держави є формування цифрової економіки та цифрового суспільства. Цифрова економіка запускає третю хвилю капіталізму, яка перетворює бізнес та передбачає використання можливостей інформаційних та комунікаційних технологій (в т.ч. здійснення операцій, купівлі, продажу продуктів за допомогою Інтернету), створення нових електронних технологій організації процесів виробництва, управління та збуту, якісні зміни в роботі державних інститутів та відомчих структур, які призвели до підвищення ефективності транзакцій між бізнесом і регулятором. Цифрові технології відіграють важливу роль в розвитку науки, техніки та економіки. Використання таких технологій з одного боку надає додаткові можливості, а з іншої, створює певні ризики та загрози подальшого розвитку.

Ключовими загрозами економічної безпеки сучасної країни є:

- підвищення необхідності захисту інформації, інформаційних технологій та систем. В межах економіки країни це призводить до відтоку вкладень в саму економіку (виробництво, інновації, підтримку конкуренції) та зосередження уваги та коштів на удосконаленні інформаційно-комп'ютерних засобів захисту інформації та інформаційних технологій, створенні засобів електронної розвідки. Це обумовлює зростання невиробничих витрат та як наслідок, скорочення рівня росту ВВП;

- розвиток кіберзлочинності, яка супроводжується кібершпигунством, атаками на бізнес з метою підриву репутації. В таких умовах зростатиме протистояння хакерів та комп'ютерних спеціалістів підприємств. Це може призвести до формування нового сегменту тіньової економіки – чорного кіберринку, появи нових видів інституційних пасток;

- модифікація бізнесу, зміна характеру конкуренції. Найбільш багаті корпорації, здатні закуповувати дорогі ІТ-системи, отримують можливість добувати фінансові, технологічні та інші дані, недоступні для бідніших конкурентів. Тим самим порушується природна інформаційна структура ринків, створюються умови для проведення великих спекулятивних угод, порушення правил проведення відкритих торгів на товарних, фондових і валютних біржах. Крім того, новітні електронні технології використовуються для формування помилкового іміджу компаній, завищення кредитних рейтингів. В таких умовах бізнес модифікується, нормальна ринкова мотивація втрачає сенс, радикально змінюється характер конкуренції;

- «цифровий розрив», який розділяє суспільство на дві частини: тих, хто користується високими технологіями (ІТ, Інтернет, телекомунікаціями і ін.), і тих, кому вони з різних причин недоступні. Інформаційна перевага є важливою соціальною силою, яка сприяє перерозподілу економічних, соціальних і політичних (владних) ресурсів. Разом з тим інформаційна нерівність веде і до соціальної нерівності.

Першочерговими кроками в мінімізації впливу загроз та створення ефективної системи забезпечення економічної безпеки країни є розробка нормативно-законодавчих актів, які регламентують діяльність в інформаційному та віртуальному просторі, підвищення компетенції в інформаційній безпеці ІТ-спеціалістів, організація заходів захисту основних об'єктів економіки, стратегічної інфраструктури, формування центру кібербезпеки, підвищення технічного забезпечення інформаційної безпеки систем країни, інформування населення про результати боротьби з кіберзлочинністю.

[1] Удалов Д.В. Угрозы и вызовы цифровой экономики / Д.В. Удалов // Экономическая безопасность и качество. – 2018. - №1. – С.12-18

[2] Попов Е.В. Проблемы экономической безопасности цифрового общества в условиях глобализации / Е.В. Попов, К.А. Семячков // Экономика региона. – 2018. – Вып. 4. – Т.14. – С. 1088-1101

[3] Стрелкова И.А. Цифровая экономика: новые возможности и угрозы для развития мирового хозяйства / И.А. Стрелкова // Экономика. Налоги. Право. – 2018. - №2. – С. 18-26